

Visolie en chemotherapie?:

Advies van de Landelijke Werkgroep Diëtisten Oncologie (LWDO).*

Recent gepubliceerde onderzoeksresultaten over negatieve effecten van visolie op de effectiviteit van chemotherapie bij kankerpatiënten zijn in veel media verschenen. Dat heeft bij patiënten en hulpverleners veel vragen opgeroepen. Onderzoekers van het UMC Utrecht hebben ontdekt dat stamcellen in het bloed een uniek type vetzuren produceren die kankercellen ongevoelig maken voor chemotherapie. De onderzoekers hebben deze vetzuren PIFA's gedoopt: 'platinum-induced fatty acids'. Omdat sommige commercieel verkrijgbare visolie-supplementen (zoals visoliecapsules of –drankjes) ook deze PIFA's bevatten, raden de onderzoekers het gebruik van deze middelen tijdens de chemobehandeling af.

Veel patiënten die visolie-supplementen gebruiken ter bevordering van hun gezondheid vragen of ze met dit gebruik moeten stoppen. Daarnaast vragen patiënten zich af of ze nu nog wel voedingsmiddelen kunnen eten die van nature veel visvetzuren zoals omega 3 (EPA) en omega 6 vetzuren bevatten, zoals vette vis en producten die daarmee zijn verrijkt zoals bepaalde soorten margarine, bak- en braadproducten en mayonaise.

Overwegingen bij onderstaand advies van de LWDO zijn:

- In het algemeen moeten resultaten van onderzoek met cellijnen en muizen zoals bij dit UMCU onderzoek, met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.
- Verschillende visvetzuren hebben verschillende effecten. In dit UMCU onderzoek bleef het effect van Cisplatin (een veelgebruikte vorm van chemotherapie) met of zonder EPA ongeveer gelijk, terwijl toevoeging van een visolie of algenextract het effect van Cisplatin op de tumorgroei sterk verminderde.
- Er zijn ook studies gepubliceerd die duiden op een mogelijk positief effect van EPA op de werkzaamheid van chemotherapie, maar deze studies zijn eveneens te prematuur om duidelijke conclusies te kunnen trekken.
- Ook kunnen stoffen in preparaatvorm zich in het lichaam anders gedragen dan dezelfde stoffen zoals die van nature in voeding aanwezig zijn.
- Visvetzuren hebben een positief effect op de gezondheid. In de Richtlijnen Goede Voeding (2006) beveelt de Gezondheidsraad een dagelijkse inname van 450 mg aan. De Gezondheidsraad geeft de voorkeur aan het gebruik van vette vis boven visoliepreparaten.
- Het gebruik van zogenaamde ziektespecifieke drinkvoedingen, die zijn ontwikkeld ter bestrijding van cachexie bij kanker, vraagt speciale aandacht. Dit zijn industrieel bereide voedingen voor medisch gebruik, met een hoog gehalte aan EPA, aangevuld met andere vetzuren en antioxidanten. In de (concept)richtlijn Ondervoeding bij kanker (2011) concludeert de expertgroep Ondervoeding van het Integraal Kankercentrum Nederland (IKNL) op basis van systematisch literatuuronderzoek dat EPA niet bewezen effectief is ter bestrijding van cachexie bij kanker en dat er dus onvoldoende grond is om dergelijke drinkvoedingen aan te raden. Het UMCU-onderzoek toont geen (negatief) effect van EPA op de Cisplatin therapie, maar omdat visolie of algenextract wel een negatief effect laten zien, valt het niet uit te sluiten dat drinkvoedingen met andere visvetzuren de chemotherapie negatief zouden kunnen beïnvloeden.

LWDO advies ten aanzien van het gebruik van visolie en chemotherapie:

- De LWDO onderschrijft het advies van de onderzoekers om in de periode van chemotherapie **geen visoliecapsules of –drankjes** te gebruiken.
- **Voedingsmiddelen**, die visvetzuren bevatten zoals vette vis kunnen **normaal** worden gebruikt. Dat geldt ook voor producten die worden verrijkt met omega 3 vetzuren zoals bepaalde soorten margarine, bak- en braadproducten en mayonaise
- Wanneer ter bestrijding van ondervoeding een **drinkvoeding** wordt voorgeschreven adviseert de LWDO gedurende chemotherapie een drinkvoeding zonder toevoeging van visvetzuren.
- Dit advies sluit aan op het eerdere LWDO advies ten aanzien van vitamine- mineralen-supplement-gebruik (2010): **“Bij kankerbehandeling niets slikken tenzij in overleg met arts of diëtist”**.

*)

- Roodhart JML, Daenen LGM ea. Mesenchymal stem cells induce resistance to chemotherapy through the release of platinum-induced fatty acids. *Cancer Cell* 2011;20(3): 370-383.
- Lagendijk M, Rulof S, Wierda H. Nut, noodzaak en risico's van antioxidanten tijdens chemo- en radiotherapie. Rapport Landelijke Werkgroep Diëtisten Oncologie (LWDO), 2010.
- Expertgroep landelijke richtlijn ondervoeding, Richtlijn Ondervoeding bij kanker (1.0). 2011, Integraal Kankercentrum Nederland (IKNL), Utrecht, www.oncoline.nl.
- Murphy RA, Mourtzakis M, Chu QS, Baracos VE, Reiman T, Mazurak VC. Supplementation with fish oil increases first-line chemotherapy efficacy in patients with advanced nonsmall cell lung cancer. *Cancer*. 2011 Aug 15;117(16):3774-80.